

Datum: 17 augustus 2021
Ons Kenmerk: 70276FF20210817
Uw kenmerk/brief:
Onderwerp: Zienswijze Omgevingsvisie

Gemeente Rotterdam
T.a.v. Stadsontwikkeling, Ruimte, Wonen & Milieu
Per e-mail: omgevingsvisie@rotterdam.nl

Geacht college,

Met veel belangstelling hebben wij, AVVN samen natuurlijk tuinieren (AVVN), de ontwerp-Omgevingsvisie Rotterdam gelezen. Bij ons zijn 25 Rotterdamse tuinverenigingen aangesloten. Wij zien voor hen en hun tuinenparken veel perspectief in een veranderend Rotterdam. Met al hun potenties kunnen de volkstuinparken een belangrijke schakel vormen voor de stad. Onder volkstuinieren verstaan wij zowel volkstuintuinen als nutstuintuinen.

De rijke geschiedenis van de stad Rotterdam is verbonden met de lange geschiedenis van volkstuintuinen in Rotterdam. Al in de zeventiende eeuw ontstonden de eerste volkstuintuincomplexen in Rotterdam, laanorganisaties genaamd. Net als de stad hebben ook de volkstuintuinen zich ontwikkeld en ontwikkelen zij zich nog steeds.

U formuleert een kompas met vijf perspectieven. Hieraan kunnen volkstuintuinparken een wezenlijke bijdrage leveren. Het unieke van de volkstuintuinparken is, dat ze zowel fundamentele functies voor Rotterdammers kunnen vervullen als ook een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan uw klimaat- en biodiversiteitsdoelstellingen.

Uit een groot Europees onderzoek (COST Action TU1201 Urban Allotment Gardens in European Cities - study of urban allotment gardens and their relevance for urban sustainable development), waaraan wetenschappers uit 31 landen deelnamen, zijn onder meer de volgende conclusies gekomen:

- ✓ Vormen van samen tuinieren, zoals volkstuintuinen, zijn belangrijk voor de grootstedelijke samenleving (zoals Rotterdam) vanwege de versterking van de sociale cohesie, voedselvoorziening, educatie, klimaatregeling en stedelijke biodiversiteit.
- ✓ Ze bieden ruimte voor vrije tijd, creëren ecologische zones, verminderen het stedelijk hitte-eiland effect, beschermen bodem en water door infiltratie te vergroten en wegspoeling te verkleinen en houden bodemvruchtbaarheid en waterkwaliteit in stand.

- ✓ Door de toename van bevolking en bevolkingsdichtheid kunnen deze vormen van samen tuinieren ook de kwaliteit van leven in bepaalde wijken vergroten.
- ✓ De volkstuinparken vormen een belangrijk deel van het stedelijke groene netwerk, die versnipperde habitats in de stad aan elkaar linken (stepping stones) en stedelijke flora en fauna bevorderen. Het ervaren van biodiversiteit kan therapeutische effecten hebben en daarmee het menselijk welzijn vergroten.
- ✓ Volkstuinparken kunnen met het juiste beheer dienen als plaatsen voor specifieke wilde dier- en plantsoorten buiten hun oorspronkelijke habitat, en als genenbanken van traditionele soorten die verloren dreigen te gaan en die waardevol zijn voor de gemeenschap en stedelijke geschiedenis.
- ✓ Samen tuinieren kan menselijke verscheidenheid en sociale interactie linken aan biodiversiteit; daardoor vergroot tuinieren de biodiversiteits-gerelateerde gemeenschapswaarden in de stad.
- ✓ Samen tuinieren heeft **economische voordelen** zoals het besparen op de kosten van de gezondheidszorg en gratis dan wel tegen aanzienlijk lagere kosten onderhoud van (semi) openbare ruimte.

Volkstuinparken variëren in omvang en vaak wordt gedacht dat deze uitsluitend door een kleine groep inwoners worden gebruikt. Niets is minder waar.

Rotterdam heeft ongeveer 45 volkstuinparken met ruim 5.200 tuinen die naar schatting door zo'n 15.000 tot 20.000 Rotterdammers met grote regelmaat direct worden gebruikt. Tuinieren is een echte familiebezigheid en per tuin zijn er bijna altijd meerdere gebruikers. Deze groep maakt intensief gebruik van de voorziening. De vraag naar volkstuintuinen is enorm en bijna alle verenigingen hebben lange wachtlijsten.

Daarnaast zijn de volkstuinparken als deel van de openbare ruimte overdag voor iedereen toegankelijk. Verenigingen organiseren ook activiteiten voor zowel de eigen gebruikers als voor buurtbewoners. De mogelijkheden voor het medegebruik van volkstuinparken door andere groepen is groot. Om deze nog beter te benutten is het van belang dat verenigingen mee denken en meepraten. Om eventuele veranderingen op het gebied van recreatief medegebruik binnen een volkstuinpark succesvol te kunnen implementeren, moet voldoende draagvlak bij de tuinders aanwezig zijn. Ondersteuning bij een veranderingsproces door de gemeente Rotterdam is dan belangrijk. Meer openheid kan voor mensen bedreigend overkomen. Daarom is het belangrijk dat ook samen met de volkstuintuinders naar de veiligheid wordt gekeken.

De focus op de meerwaarde van de volkstuinparken gaat echt veel verder dan de recreatieve functie en het intensief gebruik. De natuurlijke functie van deze gebieden is minstens net zo belangrijk, zeker als we uw constatering dat een biodivers, gezond en goed bereikbaar landschap in en rond de stad randvoorwaardelijk is om prettig te kunnen leven in Rotterdam en de regio. U wilt groenstructuren verbinden voor aantrekkelijke routes en om de

biodiversiteit te vergroten. Volkstuinparken zijn hiervoor bij uitstek fantastische stepping stones.

U concludeert dat de biodiversiteit in Rotterdam onder druk staat. Uw ambitie om de biodiversiteit in en rondom Rotterdam te vergroten is door u vastgelegd in de vijf hoofdkeuzes. Hierbij merkt u op dat het realiseren van deze ambitie op alle schaalniveaus aandacht vergt om daadwerkelijk te komen tot het herstellen, behouden en versterken van de biodiversiteit. Volkstuinen zijn bij uitstek geschikt om een belangrijke bijdrage te leveren aan het bereiken van deze ambitie.

Zowel in Rotterdam als elders in Nederland hebben volkstuinparken bewezen dat ze een belangrijk zo niet onmisbaar onderdeel zijn om flora en fauna in de stedelijke omgeving een kans te geven. Volkstuinparken, die al decennialang op dezelfde locatie liggen hebben volwassen groen, wat nodig is voor een bloeiende flora en fauna.

Tuinverenigingen, soms met wat begeleiding, hebben aangetoond dat hun parken kunnen worden omgevormd tot waardevolle ecologische gebieden, die in de stedelijke groenstructuur een vaste en beschermde plek verdienen. Zij brengen natuur dicht bij de stadsbewoners en betrekken hun omgeving hierbij. Wij hebben hier ruim voldoende voorbeelden van in bijvoorbeeld steden als Amsterdam, Den Haag, Utrecht, Leiden, Groningen en Ede.

Nederland heeft 50 volkstuinparken die het Nationaal Keurmerk Natuurlijk Tuinieren mogen voeren. De verenigingen die deze parken beheren zorgen niet alleen voor meer biodiversiteit in de stedelijke omgeving, zij geven ook voorlichting aan omwonenden en betrekken hen waar mogelijk bij hun parken.

In de Omgevingsvisie geeft u het volgende aan:

“Recreatieve voorzieningen, zoals parken, volkstuinen, plezierhavens, speeltuinen, scouting en kinderboerderijen zijn van belang voor een prettige woon- en leefomgeving. We willen dat meer mensen van deze voorzieningen gebruik kunnen maken en dat ze inclusiever zijn. Dit vraagt om gedeeld gebruik van deze voorzieningen. In sommige gebiedsontwikkelingen moeten we voor volkstuinen onderzoeken of deze in de huidige vorm kunnen blijven bestaan of dat ze op andere manieren kunnen worden gebruikt.”

In Rotterdam is het onderhoud van de volkstuinparken goed geregeld, door vrijwilligers en in zelfwerkzaamheid via de tuinverenigingen en door de Stichting Volkstuinen in Nederland. Een hoog niveau van onderhoud dat in financieel opzicht niet door de gemeente zelf kan worden opgebracht.

Zoals wij al aangaven hebben volkstuinen voor Rotterdam veel meer dan alleen een recreatieve functie. Zij vervullen voor meerdere onderdelen van de perspectieven van uw

kompas een functie. Wij vragen u dan ook om de volkstuinten niet uitsluitend op hun recreatieve waarde te beoordelen, maar ook de bijdrage aan het ecologisch netwerk, de sociale functie, bijdrage aan het beperken van de gevolgen van klimaatverandering onder meer door het verminderen van hittestress en waterbeheer, het positief effect op de gezondheid en de bijdrage aan een groene leefomgeving mee te wegen. Volkstuinen hebben veel te bieden aan Rotterdam en de Rotterdammers.

TOT SLOT

De volkstuintuinen zijn leefgemeenschappen waar, net als in de stad, een grote diversiteit aan culturen en nationaliteiten samen tuiniert. Leefgemeenschappen die ongeacht nationaliteit, leeftijd e.d. samen een belangrijk stuk groen in Rotterdam beheren. Het is meer dan waard om door het materiële heen te kijken en te zien hoe bijzonder en waardevol deze veelzijdige samenlevingen op volkstuintuinen zijn en om te herkennen hoe Rotterdammers met totaal uiteenlopende achtergrond en er samen hun passie voor tuinieren delen en uitoefenen.

AVVN is een samenwerkingsverband van meer dan 200 tuinverenigingen, waarvan 25 uit Rotterdam. Samen hebben zij een schat aan kennis, informatie en ervaring opgebouwd. Of het nu gaat om organisatiestructuren, het begeleiden van veranderingsprocessen bij tuinverenigingen of het overdragen van kennis op het gebied van recreatief medegebruik en natuurlijk tuinieren en natuurlijk beheer en onderhoud van volkstuintuinen. Deze kennis en ervaring stellen wij graag ter beschikking van u om samen met onze verenigingen te kijken hoe deze pareltjes verder tot wasdom kunnen komen.

Met vriendelijke groet,
AVVN samen natuurlijk tuinieren

Monique Bollen,
Directeur